MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR
MARIA KARLSSON

Seduta tat-3 ta' Lulju, 2009

Talba Numru. 246/2008

Conris Pace Rivans (I.D.27617M)

vs

Joseph Rivans (I.D.317366M) u
Francis Rivans (I.D.472968M)

It-Tribunal,

Ra l-Avviz li permezz tieghu l-attrici talbet rizarciment ta' tlett elef, erba' mija u disghin Euro (€3,490) jew somma ohra verjuri li tigi ffissata mit-Tribunal in rapprezentanza ta' nfieq ghal-ommha, Mary Grace Rivans, peress illi hija qieghda tiehu hsieb lil ommha, Mary Grace Rivans, illi l-esponenti ghandha zewgt (2) hutha wkoll illi gew interpellati sabiex ihallsu sehemhom mill-ispejjez sabiex jiehdu hsieb lil ommhom li rrifjutaw;

Illi l-esponenti sal-lum nefqet tlett elef, erba' mija u disghin Euro (€3,490) ghal dawn l-ahhar erba' (4) xhur; u ghalhekk qieghda titlob lil dan it-Tribunal sabiex

jikkundanna lill-konvenuti ihallsu bejniethom din is-somma, jew somma ohra verjuri li tigi ffissata minn dan it-Tribunal.

Bl-ispejjez kontra l-intimati li gew ngunti ghas-subizzjoni.

Ra r-risposta konguntiva tal-konvenuti fejn eccepixxew illi preliminarjament l-eccipjenti jitolbu, ai termini tal-Artiklu 176(1) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, illi l-attrici tfornihom b'kopja cara, u facilment legibbli, tal-avviz promotur u jirriservaw minn issa stess illi jipprezentaw eccezzjonijiet ulterjuri meta jkun l-kaz f'qaghda li jgharfu l-kontenut shih tal-kitba tal-avviz.

Illi subordinatament, u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-eccipjenti m'humiex il-legittimi kuntradittturi f'din il-kawza u ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju.

Illi f'kull kaz, u minghajr pregudizzju ghas-sueccepiet dwar il-mertu, jigi rilevat illi omm il-kontendenti, Mary Grace Rivans, diga' kkumpensat preventivament lill-attrici ghas-servigi kollha li setghet ipprestatilha sal-lum u ghal dawk is-servigi kollha li tista' tipprestalha sad-data tal-mewt taghha u dan billi assenjatilha proprjeta' mmobbli u ghaldaqstant ma hu dovut l-ebda hlas lill-atturi ghal xi allegati servizzi rezi.

Spejjez a karigu taz-zewg partijiet.

Ra d-dokumenti kollha ezebiti fl-atti tal-kawza.
Ra u sema' x-xhieda ta' Conris sive' Connie Pace Rivans, Psikjatra Dr. Jospeh Spiteri, Jospeh Rivans u Franco Rivans.

Ra illi fis-7 ta' Awissu, 2008 l-attrici pprezentat rikors sabiex tidhol fil-kawza l-imsemmija Mary Grace Rivans, u dan bi prokura ta' Mary Grace Rivans moghtija lill-bintha l-attrici fil-kawza llum. Illi maz-zmien is-sahha mentali ta' Mary Grace Rivans bdiet sejra hazin u `llum giet iccertifikata mill-Psikjatra Jospeh Spiteri illi tbati mid-dimenzja u ghalhekk ma tistax tattendi l-Qorti. It-Tribunal,

b’digriet moghti fl-1 ta’ Settembru, 2008 cahad dan ir-rikors, stante illi meta l-kawza giet ipprezentata, u cioe’ fil-5 ta’ Marzu, 2008, omm ir-rikorrenti kienet diga tbati mid-dimenzja u jirrizulta wkoll illi kienet tbati mid-dimenzja sa qabel il-ftuh tal-kawza mill-attrici. Fil-fehma tat-Tribunal kellhom jittiehdu proceduri diversi sabiex jigu kkawtelati d-drittijiet ta’ omm l-attrici, u mhux li tissejjah kjamata in kawza.

Sema’ t-trattazzjonijiet tal-partijiet.

<u>Ikkunsidra</u>

Illi din il-kawza titratta dwar hlas ta’ sehem il-konvenuti ghal spejjez maghmula mill-attrici tul erba’ (4) xhur fl-ammont ta’ tlett elef, erba’ mija u disghin Euro (€3,490), waqt li tiehu hsieb lil ommha, liema talba giet ikkontestata kemm fil-mertu u kemm fuq punt legali. Illi primarjament il-konvenuti qeghdin jikkontendu illi huma m’humiex il-legittimi kuntradditturi f’din il-kawza u ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju. Illi fil-mertu, qed jigi kkontestat illi l-attrici, u cioe’ Conris Pace Rivans, giet diga’ kumpensata ghal servigi kollha ipprestati lil ommha sal-mewt taghha, u dan billi omm l-attrici assenjat d-dar taghha lill-attrici.

Mill-provi jirrizulta illi l-attrici tiehu hsieb ommha, li hija mara anzjana ta’ hamsa u sebghin (75) sena, u xi hdax-il (11) sena qabel kienet xtrat id-dar ta’ ommha li kienet ftit bibien ‘l boghod mid-dar taghha, u peress illi d-dar kienet ikkundannata dahlet lil ommha tghix maghha sakemm, bi ftehim ma hutha, terga’ tibnilha d-dar. Illi l-attrici tiggestixxi l-pensjoni ta’ ommha fl-ammont ta’ hames mija u tmienja u tmenin Euro (€588) fix-xahar u minnhom thallsilha l-medicina u l-ikel ghal dieta specjali. Illi hija gieli kienet iccempel lil hutha sabiex titlobhom ghajnuna finazjarja, izda huma kienu iwegbuha illi hija kellha l-post t’ ommha u ghalhekk kellha tiehu hsiebha hi. L-attrici qeghda tippretendi rimbors ta’ spejjez maghmula minnha kif ukoll kumpens ghal xoghlha. Xehdet illi hija qieghda titlob din is-somma ghaliex qieghda taghmilha ta’ ‘*nurse*’ ma ommha u titmahha kuljum. Qalet ukoll illi d-dar hija mnifda

ghal go taghha. L-attrici qalet illi hijha sahansitra waqfet mix-xoghol taghha fejn kienet taqla '*circa*' elf, mija u erbgha u sittin Euro (€1,164) fix-xahar sabiex tiehu hsieb zewg (2) uliedha u lil ommha. In kontro-ezami qalet illi l-kcina tad-dar ta' ommha giet mnifda mad-dar taghha u kienet issajjar borma wahda (1). Qalet ukoll illi hija kellha prokura minn ommha u li kienet ilha tuza din il-prokura tul l-ahhar sena, izda peress illi ommha qed isofri b'dizabilita' mentali, m'hijiex f'posizzjoni li tifhem x'qed jigri.

It-Tribunal jirrilleva illi minn prospett ipprezentat mill-attrici, hija tghid illi tonfoq l-ekwivalenti ta' sitt mija u tnejn u tletin Euro u tlett centezmi (€632.03) u ommha ghandha pensjoni ta' hames mija u tmienja u tmenin Euro (€588) kull xahar. Illi mill-provi jirrizulta illi omm l-attrici kienet ghamlet donazzjoni tad-dar taghha bil-valur ta' hamest elef lira Maltin (Lm5,000), ekwivalwenti ghal hdax-il elf, sitt mija u sitta u erbghin Euro u sebgha u tmenin centezmu (€11,646.87), lill-attrici u wara mewt ommha sehem hutha kellu jithallas lilhom fiz-zmien hames (5) snin. L-attrici ghandha ghalhekk thallas lill hutha is-somma ta' sitt elef, mitejn u hdax-il Euro u erbgha u sittin centezmi (€6,211.64), gja' elfejn, sitt mija u sitta u sittin liri maltin u sitta u sittin centezmi (Lm2,666.66), kull wiehed minnhom wara l-mewt ta' ommhom.

Illi hlief ghal-prospett ezebit, ma gewx ezebiti ebda ricevuti tal-ammonti mitluba.

It-Tribunal jifhem u jirrikonoxxi x-xoghol li qieghda taghmel l-attrici fil-konfront ta' ommha u jifhem illi m'huwiex facli li tiehu kura kuljum ta' mara anzjana b'dizabilita'. Izda t-Tribunal jirrizultalu illi t-talbiet tal-attrici huma in tempestivi. Illi hija ma tistax titlob servigi lil hutha waqt li ommha ghadha hajja u ghandha pensjoni biex tghix biha u dar fejn toqghod tul hajjitha. Lit-Tribunal ma jidhirlux illi dan huwa kaz li jaqa' taht id-dispozijonijiet tal-Artiklu 12 tal-Kap. 16 dwar manteniment kemm ta' axxendenti u dixxendenti kif intqal mill-attrici. Illi '*in oltre*' ma jirrizultax lit-Tribunal illi omm l-attrici hija minghajr dar u minghajr mezzi sabiex isosstni lilha nnifisha, u ghaldaqstant l-attrici ma tistax titlob lil hutha ghajnuna finanzjarja sabiex

tmantni lil ommha. F'dan il-kaz hija ghandha tirrikorri mod iehor, izda mhux permezz ta' din il-kawza.

It-Tribunal jirrilleva illi rigward ir-rimbors tal-ispejjez, il-Gvern joffri servizzi kemm ta' ghajnuna fid-dar u kemm sistema ta' '*Meals On Wheels*' ghall-anzjani, u jezistu servizzi ohra ghac-cittadini b'dizabilita' li omm l-attrici tista' tibbenefika minnhom u illi bl-uzu ta' l-istess zgur jonqos mill-infieq ezebit fil-prospett jekk hija, kif qieghda tallega, m'hijiex qed tlahhaq mall-hlasijiet. Illi jirrizulta illi l-attrici irceviet d-dar ta' ommha bl-uzu ta' ommha fiha tul hajjitha, u din id-dar diga' giet mnifda ghal mad-dar tal-attrici.

It-Tribunal ihoss illi fic-cirkostanzi hut l-attrici ghandhom jaghtu sehemhom u jghinu lil ommhom billi jzuruha u jiehdu aktar hsieb lil ommhom, illi ghalkemm ohthom inghatat d-dar ta' ommhom, u dan dejjem bil-kunsens ta' hutha li wara kollox ha jkunu kkumpensati wara mewt ommhom, m'ghandhomx ghalfejn ma jaghmlux il-parti taghhom u jghinu fil-kura t' ommhom. Omm ta' familja fi xjuhitha m'ghandhiex titqies bhala xkiel minn ebda wild taghha, izda wiehed ghandu jifhem illi m'ghandux jerfa' l-piz kollu wahdu wiehed mill-ahwa biss.

Illi wara li sema' u evalwa il-provi, kif ukoll evalwa d-dokumenti ezebiti in atti, t-Tribunal huwa tal-fehma illi din hija kawza semplici diviza bejn talba ghall-ispejjez maghmula kif ukoll ghal servizzi pprestati. Illi r-rimbors ta' spejjez illi qieghda titlob l-attrici fil-fatt ma gewx ippruvati hlief ghal prospett ezebit minnha. Ma gew ezebiti ebda ricevuti in sostenn tal-prospett ezebit. Illi ghandu jkun ritenut illi omm il-partijiet ghandha pensjoni u dar fuq rasha u jista' jkun illi ghandha flus fil-Bank, kif ukoll ghad hemm possibilita' ta' wirt li ser imiss lilha skont ix-xhieda tal-partijiet. Illi fil-fehma tat-Tribunal, in materja ta' pretensjoni ta' servigi rezi, kemm il-Ligi u kemm l-gurisprudenza taghna, jirritjenu illi sabiex jinghata kumpens dan ghandu jintalab wara l-mewt ta' persuna jew l-axxendenti ghandha bzonn manteniment mid-dixxendenti taghha. Illi rigward rimbors gall-ispejjez l-attrici ghandha tirrikorri lill-ommha jew ghandha tigestixxi l-pensjoni ta' ommha b'aktar ghaqal.

Illi fil-kaz quddiem dan it-Tribunal ma jidhirlux illi hut l-attrici ghandhom jirrispondu ghat-talbiet attrici. It-Tribunal jidhirlu lli wara li sema' u evalwa l-provi l-konvenuti m'ghandhomx jirrispondu ghat-talbiet attrici f'dan l-istadju dment illi omm l-attrici hija hajja u ghandha mezzi taghha u ghalhekk ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju.

Izda ghalkemm it-Tribunal huwa konvint illi l-konvenuti ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju, dan ma jfissirx illi l-fehmiet espressi mill-Gudikatur dwar ir-responsabbilita' lejn il-genituri ghandhom jigu njorati u jekk kemm-il darba l-attrici qieghda tohrog spejjez li jaqbzu l-ammont tal-pensjoni, dawn ir-ricevuti ghandhom jinzammu minnha gahll-uzu fil-futur. Illi in oltre l-attrici ghandha fakolta' li titlob ghal servizzi ghac-cittadini b'dizabilita' jew ghas-serviziz lill-anzjani.

Ghaldaqstant, it-Tribunal jaqta' u jiddeciedi dan il-kaz billi jichad it-talbiet attrici fil-waqt illi jillibera lill-konvenuti mill-osservanza tal-gudizzju.

Spejjez a karigu tal-attrici.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------